

TOTTO-julkaisut SISÄLLYSLUETTELOT

TOTTO I (1952)

PERUNKA, MATTI: Kotiseutuyhdistys Rovaniemen Totto r.y.	5
LEHTI, VEIKKO: Kemijoki, runo	8
MAUNU, EERO: Kemijoki, kotiseutumme valtasuoni	9
SUNDQUIST, JARL: Vanhoista vesisahoista ja Sinetän vesisahasta erittäin	14
KERÄNEN, YRJÖ: Jokivarren vankka vahti	20
OUTAKOSKI, ASLAK: Rovaniemen suurista tulvista	21
JYRHÄMÄ, TYINE: Vanha koulu	27
SALMINEN, LIISA: Sananparsia ja arvoituksia Perunkajärveltä	30
KAARTINEN, MIRJAM: Laulu Perä-Pohjolasta, runo	32
KIANTO, KERTTU: Rovaniemen kirkonkylä viime vuosisadan lopulla	33
SALMINEN, LIISA: Auksuuni	45
KUOKSA-WAVE, VIOLA: Puujumalien mahti	48
PAHTAJA, PAULI: Löysin hirvenpäisen kiviveitsen	52
ALARUIKKA, YRJÖ: Janne Poikajärvi vuosisadan vaihteessa poromiehenä	56
HYNYNEN, ERKKI: Kotiseutu, Rovaniemi, runo	59

TOTTO II (1955)

NORVASUO, PENTTI: Rovaniemen mlk:n tervehdys	3
KAIJALAINEN, LAURI: Rovaniemen kauppalan tervehdys	4
PERUNKA, MATTI: Kotiseutuyhdistys Rovaniemen Totto r.y:n toiminnasta	5
FELLMAN, JACOB: Descriptio Rovaniemiensis (Rovaniemen kuvaus), suomentanut Toini Frey	8
KALLIONIEMI, SOFI: Entisajan koulutiellä	18
JOKELA, EILA: Rovaniemeläinenkö vaiko junantuoma?	22
KERÄNEN, YRJÖ – SIHVOLA, HOLGER: Jokivarren vankka vahti	26
LEPPÄAHO, JORMA: Kaksi kivikautista harvinaisuutta Niskanperällä	27
OSKARINPOIKA, MATTI: Toton kiehisiä	33
KOSOLA, MAURI: Hieman historiikka Rovaniemen poliisitaloista	40

KOMONEN, AIMO: Oma apu – paras apu	47
ALARUIKKA, YRJÖ: Poro ja sen merkitys lapineläjälle menneinä aikoina	51
ORAVA, OLAVI: ”Kemiläisten” nuottakalastuksesta Kemijärven läntisillä kalavesillä	54
EENOKKI: Kuka oli Jacob Lithovius	77
Kuva-aukeama vanhasta Rovaniemestä	78
KALTIO, VIJAMI: Voimistelun ja urheilun historiikka 50 v. ajalta Rovaniemellä	80
Tulvamerkkipetäjä	115
LAHTI–MARTTIINI: Kemijoki, säv.	116

TOTTO III (1957)

YLIKUNNARI, VÄINÖ: Puumerkkejä käyttöesineistä	
PERUNKA, MATTI: Taloustirehtööri Eenokki Piippola	4
SEPPÄNEN, PENTTI: Rovaniemen seurakuntaelämää 300 v. sitten	5
SUNDQUIST, JARL: Museon merkitys maakunnalle	8
PAULAHARJU, AHTI: Ihminen – ympäristönsä kasvatti	10
HILLILÄ, KAARLO: Maakuntamuseo vaiko Rovaniemen museo Rovaniemelle?	16
OSKARINPOIKA, MATTI: Toton kiehisiä	18
TÖRMÄNEN, V. E.: Alkutaipaleelta. Rovaniemen kymmenen ensimmäistä kansakoulua	22
FELLMAN, JACOB: Venematka Rovaniemen kirkolta Petäjäskosken alle vuonna 1825.	
Suomentanut I. Henrik Hovilainen	28
KARINIEMI-WILLAMO, ANNIKKI: Pohjoisen kevät, runo	37
ERÄ-ESKO, AARNI: Muinaistutkimukset Rovaniemellä	38
ALARUIKKA, YRJÖ: Petäjäskoski menneisyyden horisontista	45
MYLLÄRI, LYYLI: Kansankynttilänä Rautiosaaren uudessa koulussa	49
KOTILAINEN, MAUNO J.: Suomen harvinaisin puu, ”Siperian paju” Tervolassa	54
HANNI, AILI: Sana sanasta ja kaksi parhaasta	58
KLEMETTI, OSKARI: Vähän historiikka vaivaishoito-oloista	61
HOIKKA, IISAKKI:	72
NUORTI, ARMIO: Matti Sieppi	73
HELA, LYYLI: Muistikuvia Hakokönkään sahalta	75
JÄRVINEN, A. E.: Erämaan ihminen	83

NORDLUND, VÄINÖ: Rantavitikan kansakoulun alkuajoilta	87
KARINIEMI-WILLAMO, ANNIKKI: Taruava Pöykkölä	90
KOIVURANTA, JANNE: Kantoja edistyksen vainioilla. Silmäys parin miespolven takaisin mielipideilmauksiin	98
HEIKKILÄ, PAAVO: "Hinkit hetheshen huhtikuusa"	101
KEMIJOEN PRANSU: Rovaniemen murthela	105
ROMPASAARI, JALMARI: Historian lehden kääntyessä Elingolla	109
VÄLITALO, ALBERT: Lehtojärvi, venemestareiden tyyssija	112
KLEMETTI, EELIS: Vähän historiikka Tuomiojan vanhasta härkämyllystä	116
YLIJURVA, ANTERO: Lohenpyynnissä Souharin ja Leikkauksen lohiapajissa	120
JUUSTOVAARA, MATTI: Asutusta Lohinivassa	128
HANNES: Ternun kairaa	130
<u>TOTTO IV (1960)</u>	
Alkusanat	3
KAARTINEN, MIRJAM: Muuttuva kotiseutu, runo	4
TAPIO, ALBERT: Katsaus maantie- ja liikenneoloihin Rovaniemellä	5
HANNES: Kinkerit	11
SUNDQUIST, JARL: Jätkäkulttuuri talteen	12
FELLMAN, JACOB: Maanviljelys- ja karjanhoitotapoja. Suomentanut I. Henrik Hovilainen	14
TURSAS, SEIJA: Missä on Piirittävaara	24
YLIPULLI, KALLE: Riihenpuinti	28
LINSSI: Tapanin ajoon käytettiin myös poroja	32
Vanhaa Rovaniemeä – vanhoja kuvia	33
MARTTIINI, JANNE: "Siihen aikaan kun isä lampun osti"	34
Kuva Hermannin Kourin 70-vuotispäiviltä	35
Käräjähuoneissa tapahtunutta	36
Hevosien rukous	38
LEINONEN, MATTI: Rahdin ajoa Kemistä Rovaniemelle	39
HUHTAMO, A.: Muistoja vanhoista talvimarkkinoista	43

HUHTAMO, A.: Pikku Jussi	46
SUOPAJÄRVI, VÄINÖ: Uittotouhuja	47
Tervalaulu	52
OUTAKOSKI, ASLAK: Sinetän saha	53
T. A.: Sahateollisuus	56
SALONEN, SEPPO: Kiehisten kuulumisia	57
PERUNKA, MATTI: Rovaniemen kirjastolaitos 100-vuotias	58
TÖRMÄNEN, V. E.: Valon taistelua, runo	70
Puumerkkejä	73

TOTTO V (1961)

Alkusanat	3
KAIJALAINEN, LAURI: Kaupunginjohtajan tervehdys	4
PÖYKKÖ, J. F.: Kunnanjohtajan tervehdys	5
KLEMETTI, OSKARI: Kirjastonhoitaja Matti Perunka †	6
KLEMETTI, OSKARI: Talonomistaja Aapo Narkaus †	7
RUOKANEN, ANTTI: 10 vuotta kotiseututyötä Rovaniemellä	8
ORAVA, OLAVI: ”Elämänpuu” Lapin erämaissa	17
YLIPULLI, KALLE: Rovaniemen markkinat, murrepakina	22
MÄKIPEURA, ELLI: Joelle, joka on muuttumassa	26
NORVASUO, PENTTI: Rovaniemen seudun vanhasta asutuksesta	27
SUNDQUIST, JARL: Hugo Richard Sandberg	33
KARINIEMI, VEIKKO: Valajaskoski, lapsuuteni kala- ja eräpaikka	34
JÄRVINEN, A. E.: Luonnonsuojelu ja Lappi	38
FELLMAN, JACOB: Kuvaus Rovaniemen seudulta 1800-luvun alussa, suomentanut I. Henrik Hovilainen	40
TAPIO, ALBERT: Kassitalven ajoilta	47
N. V.: Vanha karhunhiihtäjä ja hänen suksensa	51
KARINIEMI, ANNIKKI: Välähdys 1400-luvun Ylikylästä	53
RAHKO, PAAVO: Kievaritoimintaa Nivankylässä	57

ROMPASAARI, JALMARI: Pakinaa Pajukorvesta	61
LINSSI: Ounaskoskelle kuolinkellot soivat, runo	64
<u>TOTTO VI (1962)</u>	
Alkusanat	3
JYRHÄMÄ, LYYLI: Pohjois-Pohjalaisen Osakunnan kesäjuhlat Rovaniemellä v. 1910	5
Kuva vanhasta pappilasta v. 1910	7
TOIVAINEN, JORMA: Ylioppilaat kiittävät	8
HONKALA, EEVA: Pohjois-Pohjalaisen Osakunnan kotiseuduntutkimusretki Rovaniemen maalaiskuntaan ja kaupunkiin heinäkuussa 1961	9
TOIVAINEN, JORMA: Rovaniemen murretta ja sen piirteitä	14
MÄKIPEURA, ELLI: Olin luontoa haravoimassa	20
Auttinköngäs, tukinuittoränni	23
VOUTILAINEN, AULI: Piirteitä Rovaniemen seudun joki- ja puronvarsikasvillisuudesta	24
TAPANINEN, JOHAN: Lestadiolaisuuden tulo ja leviäminen Rovaniemelle 1800-luvulla	29
JURVELIUS-VORNANEN, LEENA: Rovaniemen paikannimiä Nivankylästä Pekkalaan	44
PENTIKÄINEN, JUHA: Rovaniemen tietäjäperinnettä	49
HANNI, AILI: Vanhojen vesimyllyjen kertomaa	65
Kuva Hakoköngään vesisahan jäämistöstä	66
KANERVA, ANTON: Muistelmia Rovaniemeltä lähes puoli vuosisataa sitten	68
Kuva Rovaniemen kirkonkylästä v. 1918	70
Vanhaa Sinettä v. -61, kuva	73
Kuva Sinetän vesisahan jäämistöstä	75
”Korvapato Ounaskoskessa”, kuva	78
KLEMETTI, OSKARI: Vanhat perinteet raittiustyöllä Rovaniemellä	80
Rovaniemen kauppala ja kirkko palavat 14.10.1944, kuva	81
KOIVURANTA, JANNE: Hollikyödytys ja tientekorasitus maanomistajain harteilla	82
Kuva Suutarinkorvan sillasta sodan tuhoamana	84
Kuva talokkaanpoika Juho Huhdasta vanhassa ruotuväessä	85

KAARTINEN, MIRJAM: Marjetan päivänä, runo	86
VALLINHOVI, RAGNAR: Rovaniemen Taipaleenkylän asutus	87
HUSA, MATTI: Karttaselitys Rovaniemen kirkonkylän asemakaavaan n. vuodelta 1900	lop.

TOTTO VII (1964)

Alkusanat	5
JYRHÄMÄ, LYYLI: Muistelmia koulu- ja ylioppilasajoilta	6
AHVENAINEN, JORMA: Rovaniemen pitäjän pohjoisrajan synty	11
KERÄNEN, YRJÖ: Lohen uistaja Kemijoella, runo	15
KALTIO, VIJAMI: Vuosiluvun 1800 arkkitehtuurista Rovaniemellä	17
NORVASUO, PENTTI: Syntymäkyläni	24
KÖNGÄS, ERKKI: Kirpun tarina – esitelmä Kirppu-oriista Marjetan päivillä 1963	29
KARINIEMI, ANNIKKI: Rovaniemi, suurten virtojen ja metsien suuri kylä	34
YLIPULLI, KALLE: Postinkantoa vuosisadan vaihteessa Rovaniemeltä Auttiin	38
HANNI, AILI: Lasten hokemia kansan suusta	40
KAHELIN, LYYDIA: Elethin ennenki	41
HEIKKILÄ, ERKKI: Hiidenkirnu	46
KEMIJOEN PRANSU: Rovaniemen murthela	48
Tunne kotiseutusi	51
VANHAPAAVALNIEMI, MATTI: Susi-Ruikka	52
SUNDQUIST, JARL: Metsämuseo	55
HANNES: Muisteluksia	57
KLEMETTI, OSKARI: Muurolan entisen lohypadon teknillisistä laitteista ja vähän muistakin	60
KLEMETTI, OSKARI: Klemettisuvusta	67
Ilmoituksia	72

TOTTO VIII (1966)

Lukijalle	3
Kannen selityksiä	4

VILKUNA, KUSTAA: Marjetan päivä – Karhu ja keskikesä	5
KERÄNEN, YRJÖ: Evakossa kuolleiden muistolle, runo	13
PULKAMO, ILMO: Elämän lähde – Rovaniemen kirkon alttarifresko	15
KALLIONIEMI, SOFI: Vanha, kirkko, runo	18
MONTELL-SAANIO, ELSA: Kuvakudos Rovaniemen maalaiskunnan istuntosalissa	20
AHVENAINEN, JORMA: Rovaniemen papiston sosiaalinen asema 1600- ja 1700-luvuilla	21
TOIVAINEN, JORMA: Mistä Rovaniemen murre on peräisin?	26
HANNES: Toloppa Taavetti	34
TUOVINEN, LYYTI: Karja-asiaa viime sotia edeltäneeltä ajalta	37
KALLIONIEMI, SOFI: Vuosi rovaniemeläisen maalaistalon entisaikaista elämää	41
YLIPULLI, KALLE: Muisteluksia autoliikenteen alkuajoilta	47
MÄKIPEURA, ELLI: Hartsuherrasta tulipiippu, tulipiipusta piisivalkea	51
NORVASUO, PENTTI: Kouluko Rovaniemelle	61
KLEMETTI, OSKARI: Tarinaa isosta hiidestä	70
OKKO, VEIKKO: Hiidenkirnut luonnon erikoisuutena	72
KLEMETTI, OSKARI: Mietteitä hiidenkirnuista	74
HAAPANEN, ANTTI: Pohjois-Suomea koskevia luonnonsuojelusuunnitelmia	78
SALO, TUURE: Kotiseudun kehittäminen	87

TOTTO IX (1968)

KUOKSA-WAVE, VIOLA: Vanha rikas Rovaniemi	5
VILKUNA, KUSTAA: Miten viranomaiset murtivat vanhan lohensuojelujärjestelmän	13
ITKONEN, TUOMO: Jaakko Fellman lapinkielen opetuksen uranuurtaja	19
NORVASUO, PENTTI: Jaakko Fellmanin ja hänen sukunsa vaiheita	29
SARVAS, PENTTI: Rovaniemen seudun raha-aarteet	33
NUORTI, PENTTI: Eräitä Peräpohjolan metsätyömiesten maa-asuntoja	42
KALLIONIEMI, SOFI: Muisteluksia Viirinkankaan vanhoista asukkaista	51
LEINONEN, MATTI: Nätti-Jussin persoonasta	57
ITKONEN, TUOMO: Willamon kämpä, runo	61
KESKINIVA, ANNA: Evakkotaival	62

NIEMELÄ, MATTI: Heinäntevisa Aittajärvellä	71
PERNU, KAISA: Entisajan kankureista	73
HARJUMAA, PENTTI: Minun sydämeni täällä kiinni, runo	77
YLIPULLI, KALLE: Katovuosi 1968, murrepakina	79
HANNI, AILI: Näkemyksiä Rovaniemen seudun kotiseututyöstä	81
KLEMETTI, OSKARI: Tarvitaanko kunnallista kotiseututyötä	90
AHO, ANTTI: Tarvitaanko kunnallista kotiseututyötä	90
ERÄ: Lapin metsämuseon uitto-osasto valmis Salmijärven rannalla	93
AUTTI, MARTTI: Pöykkölän navetta nousi	99
TOIVAINEN, JORMA: Murreoppaat puhuivat	104
MÄKIPEURA, ELLI: Helsingistä kotiin. Kotoa pois, runoja	109
VAARAMA, PENTTI: Havaintoja ja mielipiteitä Rovaniemen muuttoliikkeestä	110
<u>TOTTO X (1971)</u>	
SALO, TUURE: Kaupunginjohtajan tervehdys	4
JOKELA, MIKKO: Kunnanjohtajan tervehdys	5
RUOKANEN, ANTTI: Rovaniemen Totto 20-vuotias	6
Kuvia Rovaniemen kirkonkylästä 50 vuoden takaa	11
KARINIEMI, ANNIKKI: Maani silmät, juhlaruno	12
VILKUNA, KUSTAA: Miten ja miksi lohennousu Kemijokeen lopetettiin	14
RAITTILA, PEKKA: Aapo Koivurannan kirjekokoelmasta	21
VAATTOVAARA, KIRSTI: Lestadiolaisuus – arktista hysteriaa vai aitoa kokemista	36
ANNANPALO, HEIKKI: Maisemahoidollisista ongelmista Rovaniemellä	39
NORVASUO, PENTTI: Kotikyläni ihmisiä	43
ARVOLA, OIVA: Rakentajat, runo	46
KARINIEMI, ANNIKKI: Vanhan teatterin muistoja	49
KUJANSUU, RAIMO: Rovaniemen ympäristön geologiasta	55
RANTANEN, PENTTI: Uskonko kotiseututyöhön	69
Kuvia Rovaniemen kirkonkylästä 50 vuoden takaa	72

ARVOLA, OIVA: Onko kotiseutu kullan kallis, sulle armahin	74
MYLLÄRI, ANNA: Äitini muistelmia syntymäkodistaan Pöykkölästä	76
TASALA, KAUKO: Junkkaran viimeisistä isännistä sekä entistä elämää Ojanperällä ja Rovaniemellä	80
VALPURI: Muisteluksia nälkäajalta	82
YLIRUOKANEN, AINO: Hyvät ja uskolliset	84
KEMIJOEN PRANSU: Lohenpyytyä entisaikhan	86
RINTEENMUURARI: Kun ramohvooni ammuttiin	90
PITKÄNEN, PAAVO: Muurolan etapin muistomerkki	92
KIVELIÖ, JALMARI: Evakkotaival	98
Uudistuva koulu	
KETOLA, ERKKI: Maalaiskunnan koulusuunnitelma	104
NARKAUS, PEKKA: Kaupungin koulusuunnittelusta	108
HUOTARI, KAISA: Vierailijoita Pöykkölässä ja koululaisten mielipiteitä	111
TOTTO I–IX sisällysluettelo	113

TOTTO XI (1973)

TOIMITUSKUNTA: Alkusanat	3
SARVAS, ANJA: Marikkovaaran löytö – ristiretkiaikaisen pohjankulkijan muisto Rovaniemeltä	4
SARVAS, ANJA: Tervolan Törmävaaran kaivotuloksia 1972	14
HEINONEN, JOUKO: Rovaniemen markkinoiden vuosikymmenet	19
HARJU, ERKKI: Hajatietoja nykyisen Lapin läänin alueella entisinä aikoina toimineista maanmittareista	28
KLEMETTI, OSKARI: Rovaniemen manttaalikunnan lainajyvästö	44
LUUSUA, JANNE: Saarenkylän vesimyllyt	52
NIKULA, MARIANNE: Rovaniemi – erään keskeisen paikkakunnan suomentaja Eeva-Maija Mikkola tehtävä ja rakenne Pohjois-Suomessa (Otteita saksankielisestä tutkielmasta)	56
RISKU, AHTI: Vesistön säännöstelyn vaikutus yleiseluun	69
PUHAKKA, KERTTU: Mitäs tehdään – Pohjan tähteet	82

MYKKÄNEN, JOUNI: Kotiseututyö ja alueellinen kehittämisspolitiikka	84
RANTANEN, PENTTI: Asemakaavan vaikutus maisemaan	88
MYLLÄRI, ANNA: Katajarannan vanhaa nimistöä ja entisiä asukkaita	91
TAPIO, JORMA: Juuriköyden punonta – katoava ammatti	96
KARINIEMI, ANNIKKI: Muuttuvan Muurolan muistoja	100
RUONANIEMI, ARVO: Mies kotivirtansa äärellä	107
LANTTO, JOHAN HENRIK: Kemijoen rannoilta	111
KALLIONIEMI, SOFI: Lasten leikkejä vuosisadan vaihteessa	114
PUHAKKA, KERTTU: Vanhoja hippalukuja	118
ROVANIEMEN KAUPUNGIN KOTISEUTULAUTAKUNTA Kirjoituskilpailun satoa	119
YRITYSILMOITUKSIA	125
SISÄLLYSLUETTELO	152

TOTTO XII (1975)

A ESIPUHE	3
B OSKARI KLEMETIN HENKILÖKUVA	4
C ESIHISTORIAA	
TOIVAINEN, JORMA: Kielet tulvivat Kemijoelle	9
HUURRE, MATTI: Muurolan puustellin kivikautinen asuinpaikka	14
SARVAS, ANJA: Rovaniemen Niskanperän ihmishahmoinen pienoisteos	21
KOIVUNEN, PENTTI: Esihistoriallinen loistosolki Suomen Lapista	28
D HISTORIAA	
FELLMAN, JAAKKO: Rovaniemi socken	
ITKONEN, TUOMO: Rovaniemen pitäjä	35
OJA, AULIS: Rovaniemen Korkalon Pöykön suvun pääjuuri	59
AHVENAINEN, JORMA: Kauppahuone Tichanoff	63
ONNELA, SAMULI: Lapin varhaisemmasta henkilöautoliikenteestä	79
LACKMAN, MATTI: Svenska frivilligkåren pohjoista puolustamassa	88
JOUKO HEINONEN: Järjestyksenvalvonta Rovaniemellä	101
MÄKIPEURA, ELLI: Isak Förstan seikkailut	113
ARRELA, VELI: Lapsuudenkuvia 50 vuoden takaa	119
E KATSAUS NYKYAIKAAN	
Kesäkatsaus Pöykkölään	133

KARINIEMI, ANNIKKI: Rovaniemen kirkko juhlaruno	128
SALMINEN, LIISA: Karhu Perungan kairasa murrepakina	130
ONNELA, SAMULI: Pohjoisen kulttuurin juurista	132
KUOKSA-VAVE, VIOLA: Puhe keskiyön auringon palvojille	137
MURTO, MAIJA-LIISA: Rovaniemi matkailijan silmin	139
SAHAKARI, TEIJA: Näkemykseni viihtyisästä kotiseudusta	141
TASALA, KAUKO: Rovaniemiläisiä kirjailijoita	142
SVANBERG, Eero: Ympäristösuojelu Lapissa	144
HUUSKO, JORMA: Rakennussuojelu – elinympäristön rikkauden turvaamista	148
OJONEN, LASSE: Lapin maakuntamuseo – toimiala ja tehtävät	159
YRITYSILMOITUKSIA	165
SISÄLLYSLUETTELO	192

TOTTO XIII (1981)

SALO, TUURE: Kaupunginjohtajan tervehdys	4
JOKELA, MIKKO: Kunnanjohtajan tervehdys	5
PULKAMO, ILMO: Kirkkoherran tervehdys	6
MÄKIPEURA, ELLI: Kolmekymmentä vuotta kotiseututyötä Rovaniemellä	7
I Rovaniemen seudun ihmisen tausta tutkimusten, harrastusten ja muistelusten valossa	
YLIPULLI, KALLE: Katkelma Petteripojan varsitieltä	10
NIEMELÄ, MATTI: Kurkelan eli Kurkiäijän muisto säilyy	16
PÖYKKÖ, KALEVI: Rovaniemen vanhat alttaritaulut	21
SEPPÄLÄ, ESKO: Jääkäriliike; itsenäisyyteen johtanut kansanliike	36
PELKONEN, JUHANI: Nuortin konesavotta 1913–1916	46
HAAVIKKO, SAARA: Opiskelumahdollisuuksien parantuminen Lehtojärven koulussa 50 vuoden aikana	60
KOLEHMAINEN, ALFRED: Maunun pihakartano	68
AUTTI, MARTTI: Ko met aloima kalanpaisthon vuonna 1958 Pöykköläsä	78
MAUNU, EERO: Ounasjoki kulkureittinä	84
PAHTAJA, ANNIKKI: Kesäkuvia I, II runoja	88
RUOTSALAINEN, EBBA: Retki kotikunnaille, Kesäilta Ounasvaaralla, runoja	90
KUOKSA, SYLVI: Tuli tikka, Kevät, Keskitalvi, runoja	91

Ennen oli erilaista, pari asiapaperinäytettä	92
II Ihmisen ja luonnon puolesta	
KÄHKÖNEN, ESKO I: Tottoviestejä paljasjalkaisille ja junantuomille	94
NURMELA, JUHANI: Tarvitseeko isänmaa suojelua	99
KÄHKÖNEN, ESKO: Minun maisemani	103
LUUSUA, JANNE: Pyörällä pitkin Saarenkylän törmätietä	107
PAHTAJA, ANNIKKI: Suunnittelijat ja kodittomat, runo	111
RINNE, REINO: Kaikki vaikenivat, runo	112
KARINIEMI, ANNIKKI: Ounasjoen puolesta	115
MÄKIPEURA, ELLI: Itsekoettua	117
Lehtien palstoilta poimittua	123
Vuotoksen tekojärvi ja Ounasjoki askarruttavat ajatuksia	
HANNI, AILI, TOLVANEN, EEVA-LIISA: Entisestä ajasta nykyshen	126
III Ympäristökäräjät	
MÄKIPEURA, ELLI: Ympäristövuosi ja kaupunkien tasapainoisen kehittämisen vuosi	136
KUOSMANEN, RISTO: Elinympäristöä on kehitettävä	140
TUOVINEN, PENTTI: Rakentamisen symboliikka	141
HURME, RIITTA: Visuaalisen ja elämyksellisen ympäristön tutkimuksesta	149
HAUTALA, JORMA: Kuvataide ympäristön osana	156
ASP, ERKKI: Asumisviihtyvyyden ja ympäristö	159
RISKU, AHTI: Rakennettu ympäristö ja rakentaminen	162
PORKKA, MATTI: Lapin rakentaminen ja perinne	173
PIIROLA, JOUKO: Rovaniemen tienoon kulttuurimaisema	177
JAATINEN, KAINO: Kiiruna Rovaniemen asemakaavassa	182
MÄKIPEURA, ELLI: Haastattelu	185
<u>TOTTO XIV (1984)</u>	
MÄKIPEURA, ELLI: Lukijalle	3
Pöykkölässä kuultua	
JOKELA, EILA: Yksi on kotiseutu	4

OLLILA, ESKO: Kotiseutu on kuin lähtörasti	10
Muualla kuultua	
SALONEN, ERKKI: Lapin rakennusperinteen näköaloista	14
JÄRVINEN, LEILA: Mitä on olla rovaniemeläinen	20
ARVOLA, OIVA: Ounasrinteen kappelin vihkiäisruno	22
TÖRMÄNEN, EETU: Rovaniemen radan avajaisjuharuno	26
Sanoma perintheitten pohjalta	
HANNI, AILI – TOLVANEN, EEVA-LIISA: Kokosivat vanhat kuvat ja tekstin	28
Meidän kylämme	
KOSKINIEMI, HILJA: Riika Hyvösen haastattelu	42
NIEMELÄ, MATTI: Ko Aittajärvele asetuthin	46
KALLIONIEMI, SOFI: Rovaniemeläistalouksissa 1900-luvun alussa käytettyä murrenastoa	53
YLIPULLI, KALLE: Rovaniemen sairaala ja lääkärit vuosisadan vaihteen tienoilla	54
LUUSUA, JANNE: Opettajan työ	56
YLIPULLI, KALLE: Puimaosuuskunnan koneenkäyttäjänä	59
NIIRANEN, RAUHA: Sinettä minun lapsuuden aikhan	60
NIIRANEN, RAUHA: Ystävykset ja koski	64
VIERELÄ, ELSA: Osma	66
MELAMIES, KAUKO: Kinkereistä ja hautajaisista Auttissa	72
YLIKUNNARI, VÄINÖ: Suomenkielinen pöytäkirjanäyte vuodelta 1868	73
NIEMI, ELMA JA ANTTI: Haastatteluja Vikajärven asutuksesta ja elämästä	77
HEIKKINEN, TUURE: Kytmynssonni ja Tennilän sonni	85
HEIKKINEN, TUURE: Tule liha Heikille	86
HÄRKÖNEN, ANTTI: Hajamuistoja lapsuusajalta	88
RAIVIO, ANJA: Louejärvi – Pisa – Louejoki	92
MISIKANGAS, ANNELI: Auttin kylän evakkotieltä	100
MÄÄTTÄ, MATTI: Muisteluksia Pekkalan kylän jälleenrakennuskaudelta	102
SUKULA, ELISE: Muisteluksia Rovaniemeltä	105
KORHONEN, IRJA-KAISA: Runoja poromiehen vinkkelistä	128

JUNILA, MARIANNE: Saksalaisten sotilaiden ja suomalaisten siviilien suhteet Pohjois-Suomessa jatkosodan aikana	130
Meidän kaupunkimme	
KAUPUNGINUUDISTUSTOIMIKUNTA: Raportti	198
<u>TOTTO XV (1989)</u>	
TOIMITUSKUNTA: Johdannoksi	3
TOLVANEN, EEVA-LIISA: Aili Hanni vaali uutierasti kotiseutuaatetta	4
RUONANIEMI, ARVO: Kalle Ylipulli Kotiseutunsa kertoja	5
VAHTOLA, JOUKO: Rovaniemen asutuksen alkuperän ongelma	7
PÖYKKÖ, KALEVI: Kemijokivarren vanhasta talonpoikaisarkkitehtuurista, sen taustatekijöistä ja vaikutteista	13
PÖYKKÖ, KALEVI: Piirteitä Pöykkölästä ja sen rakennuksista ennen vuoden 1843 paloa ja sen jälkeen	18
RAHIKAINEN, PÄIVI: Pöykkölän museorakennusten vaiheista	43
VALLI, MATTI: Jakamaton Pöykkölän tila rajattuna nykykartalle	55
Kuvakavalkadi Pöykkölästä Toton vanhojen valokuvien kertomana	57
REKOLA, ANNA-LIISA: Elämää Pöykkölässä 60 vuotta sitten	75
NAUKKARINEN, IRMA: Pöykkölässä on hyvä asua, Aune Lohen kertomaa	81
NAUKKARINEN, IRMA: Työrauhaa ja hiljaiseloa Pöykkölässä, Tyyne Kerkelän kertomaa	84
VAARALA, AUNE: Elin ja tein työtä Pöykkölässä	87
PULKAMO, ILMO: Virsiseurat Pöykkölässä	95
JAAKKOLA, KAARINA: Rovaniemen Ratsastusseura 1966–86	97
KILPAMÄKI, PÄIVI: Rovaniemen Kotitalousopisto	102
Kotiseutumuseon neljä vuodenaikaa	103
KUURE, RITVA: Pöykkölän kotiseutumuseon luettelointi- ja tarkastustöistä kesällä 1987	122
KUURRE, RITVA: Ehdotuksia Pöykkölän kotiseutumuseon uudelleenjärjestämiseksi	124
MAKKONEN, MERJA: Pöykkölän kotiseutumuseon perusnäyttelyn uusiminen	126
ANNANPALO, HEIKKI: Piirteitä Rovaniemen kaupunkikuvan kehityksestä	128

TOTTO XVI (2002)

Lukijalle	3
PERNU, ESKO: Kotiseututyötä puoli vuosisataa	5
Myymläntarkastaja Väinö Ylikunnari (1912–1996)	10
Kotiseutuneuvos Martti Autti (1911–2000)	10
PEKKALA, TUOMO: Pöyliön myllyn vaiheet	11
HIUSPÄÄ, RAINER: Myllärinä Pöyliön myllyssä	24
ANNAPALO, IRMA: Kyselytutkimus Rovaniemen kaupunkikuvasta	26
HARJUMAA, PENTTI: Rovaniemen kauneus lumoa	35
MURTO, KAARINA: Jälleenrakentamiskauden perintö	37
LUKKARINEN, PÄIVI: Alvar Aalto Rovaniemen kauppalan jälleenrakentajana	39
OUTILA, TARJA: Jälleenrakennuskauden pientalojen muuttuneet kasvot	43
VIIRI, HANNES: Saksalaiset Yläkemijoen kyläkuvassa	49
PÖYKKÖ, JUHANI: Rovaniemen VPK:n soittokunta	55
RÄSÄNEN, SINIKKA: Yliuokasen talon emännän hameesta kansallispuvun malli	61
KESKIPOIKELA, JORMA: Satulaseppä Matti Vuorma	65
RIMPILÄINEN, MATTI: Entisen puotipojan muisteluksia	70
RIMPILÄINEN, MAIJA: Kamreeri ja lehtori	80
KEROLA, MAIJA: ”Työtä täytyy oppia tekemään”	81
ARJATSALO, ALTTI: Lauri Kukka keisarivallasta Halosen aikaan	84
TUOMI, AIMO A.: Valokuvaajana Rovaniemellä	88
ALAOJA, MATTI: Voimaperäistä maanviljelyä ja karjanhoitoa Pöykkölän tilalla	91
SAUKKO, ELSA: Lapin ruokaperinteen juuret	93
LILJA, ERKKI: Lapin tiestön ja tiepiirin alkuvaiheita	99
HUHTALA, HEIKKI: Rautatie Rovaniemelle	103
Totto X-XV, poimintoja sisällöstä	110

TOTTO XVII (2007)

Lukijalle	3
Lääninneuvos Antti Ruokanen (1921–2003)	4
Piirikassanhoitaja Matti Alaoja (1928–2005)	4

Toimistos sihteeri Eeva Autti (1940–2007)	4
Rovaniemen kotiseutumuseon vaiheita	5
AUTTI, MARTTI: Pöykkölän navetta nousi	9
PERNU, ESKO: Sinettäjoki vesivoiman antajana härkinmyllyille ja vesisahoille	12
VAHTOLA, JOUKO: Rovaniemen asutuksen alkuperän ongelma	26
TOIVAINEN, JORMA: Rovaniemen kielen vanhimmat säilyneet sanat	32
SALONEN, ERKKI: Kotiseutu valinkauhassa	40
HANNI, AILI: Sana sanasta ja kaksi parhaasta	43
JOKELA, ANTTI: Taustaa Vuorman satulasepän liiketaloon	46
KOTIVUORI, HANNU: Muinaihminen Ounasvaaralla	59
JOHANSSON, PETER: Ounasvaaran monipuolinen geologia	62
MÄKIPEURA, ELLI: Isak Förstan seikkailut	65
LEINONEN, MATTI: Nätti-Jussin persoonasta	71
KAIHARJU, RIITTA: Rovaniemen Palkinen	74
SARASTE, ERKKI: Sotapakolaisena Ruotsissa	77
Pöykkölän kartanolla, laulu	84

TOTTO XVIII (2010)

IIKKA PAAVALNIEMEN KOLME MAISEMAA 1900-luvun alun valokuvia Rovaniemeltä

IIKKA PAAVALNIEMI'S MILIEUX AND MINDSCAPES

Photographs of Rovaniemi from the Early 20th Century

Lapin maakuntamuseonjulkaisuja 15, Kotiseutuyhdistys Rovaniemen Totto ry:n julkaisuja XVII

Toimituskunta: Lukijalle

Editors: reword

114

IILKA VÄÄTTI: Iikka Paavalniemi – arvoituksellinen hahmo

Iikka Paavalniemi – A Mysterious Figure

JUKKA KUKKONEN: 1900-luvun valokuvan kenttä ja Iikka Paavalniemen kolme maisemaa

Photographs in the Early 20th Century and Iikka Paavalniemi's three landscapes

118

JUKKA SUVILEHTO: Postikortit dokumentteina

23

Postcards as Documents

122

HEIKKI ANNANPALO: Rovaniemi – Kehittyvä taajaväkinen maalaisyhdyskunta	29
Rovaniemi – From Countryside to Settlement	124

KARTTA *	
MAP	128

TOTTO XIX (2012)

LUKIJALLE	5
-----------	---

VAARALA, VEIKKO: Puheenjohtajan tervehdys	7
---	---

Rakentajia ennen sotia

ANNANPALO, HEIKKI: Iso-Samperi ja Mettiskoski	8
---	---

PEKKALA, TUOMO: Puuseppä Matti Pekkala, Rovaniemen rakentaja sadan vuoden takaa	18
---	----

ANNANPALO, HEIKKI: Viljami Kaltio – rakennusmestari ja Toton kunniajäsen	30
--	----

Saksalaisaika

LATVALA, JUSSI: Organisation Todt – Saksan 20. Vuoristoarmeijan laajamittaista rakennustoimintaa Rovaniemellä 1941-44	34
--	----

RAHIKAINEN, PÄIVI: Hirttiöniemen Kenraaliparakki	42
--	----

JAATINEN, PEKKA: Rovaniemen tuho 1944	52
---------------------------------------	----

Sotien jälkeen

TUOMINEN, MARJA: Sotahaavoja parannamma. Näkökulmia henkiseen jälleenrakennukseen	60
---	----

MALAPRADE, CHARLOTTE: Ferdinand Salokankaan arkkitehtuuria Rovaniemellä	72
---	----

VÄLITORPPA, KAUKO: Että totuus tulisi julki – Korkalonvaaran ala-asteen talonmies- vahtimestarina 28 vuotta	85
--	----

Ajassa

ETTO, JORMA: Ilo kuin valo	91
----------------------------	----

NIEMINEN, RISTO – TIKKALA, ESA: Rovaniemi	92
---	----

PEKKALA, TUOMO: Totolla 23 rakennusta ja tuhansia museoesineitä	94
---	----

JOKI, VUOKKO: Paikallinen asiakirjallinen kulttuuriperinne talteen – kotiseutu- ja yksityisarkistojen merkitys	96
---	----

Esko Pernulle kotiseutuneuvoksen arvonimi 2011	99
Paavo Heikkilä on poissa	100

TOTTO XX (2017)

Kotiseutujulkaisu 60 vuotta museotoimintaa

ESKO OIKARINEN: Puheenjohtajan tervehdyssanat	5
ESKO LOTVONEN: Rovaniemen kaupungin tervehdys	7
KARI YLIRÄISÄNEN: Rovaniemen seurakunnan tervehdys	8
HANNA KYLÄNIEMI: Lapin maakuntamuseon tervehdys	9

Itsenäinen Suomi ja Pöykkölän museo

MATTI ENBUSKE: Pöykkölä museona 60 vuotta 100-vuotiaassa Suomessa	10
MARKETTA HARJU-AUTTI: Pöykkölän kotikuusi ja sen sisaret Rovaniemellä	25
HEIDI PELKONEN: Pöykkölän punakeltainen leijonalippu	26

Jääkaudesta Kemijoen rannoille

PETER JOHANSSON: Pöykkölän maiseman synty	29
HANNU KOTIVUORI: Haikuja menneisyydestä – pyytäjät valtavirran äärellä	37
ILKKA VÄÄTTI: Pöykkölän alueen talojen historiaa	43
KUSTAA HULKKO: Pöykkölästä maailmalle. Pöyköt julkaisivat sukukronikan	53
MARKKU TORKKO: Sunkku – mainio kaskuherra	54

Museon aarteita ja nähtävyyksiä

MARKETTA HARJU-AUTTI: Pöykkölän aarre – 375-vuotias Biblia	64
HEIDI PELKONEN: Kemijoen lohen tarina museon perusnäyttelyssä	72
MARKETTA HARJU-AUTTI: Rovaniemen soljesta Totto- koruihin	74
JUHANI PÖYKKÖ: Nätti-Jussin kävelykeppi	76
KAARLO ALAOJA: Maasepän paja restauroitiin	77
JUHANI PÖYKKÖ: Rantasauna	78
MARKETTA HARJU-AUTTI: Totolle palkinto rakennusperinteen säilyttämisestä	80

Muistoja ja kokemuksia

TAPANI RUOKANEN: Isän autossa matkalla mummolaan	81
--	----

KAARLO ALAOJA: Marjetanpäivän juhla	86
RAUNI REKONEN: Uulan mylly – reitti menneisyyteen	88

Museo ja luonto matkailukohteena

JOHAN EDELHEIM: Matkailijoiden mielikuvat ja museoiden todellisuus	98
SOILE VEIJOLA Esineiden opastamat kohtaamiset Rovaniemen kotiseutumuseossa	103
MERVI LÖFGREN: ”Luonnontuntu” vai rakentaminen? Yli100 vuotta keskustelua Ounasvaarasta	111
JARI PULSA: Maston juurella vaaran paikka	122

Pirtissä tapahtuu

ILMO PULKAMO: ”Oi muistatko vielä sen virren...”	126
PIRJO YLIKOSKI: Römppäpuolinen	127
JUHANI PÖYKKÖ: Tuomaanpäivän kuusijuhla	128
EEVA-LIISA YLINAMPA: Kamarimusiikkia pirtissä	129
EEVA-LIISA YLINAMPA: Toton yhdistysarkisto järjestetty	132
Esko Pernu (1930–2013) on poissa	133
Kirjoittajat Totto xx	134
Lahjoittajat 2015–2017	135

TOTTO XXI (2021)

Kotiseutuyhdistys Rovaniemen Totto ry 1951–2021 70 vuotta

Alkusanat	
Puheenjohtajan tervehdyssanat, Esko Oikarinen	5
Julkaisutoimituskunnan puheenvuoro	8

Yhdistyksen historiaa

Kaksi poikkileikkausta: Rovaniemi ja Totto ry 1951 ja 2021, Marketta Harju-Autti	10
Totto – sana ja nimet, yhdistyksen koko nimi ja merkit, Marketta Harju-Autti	16
Kuntavaakunan tottoliekki, Marketta Harju-Autti	31
Sääntöjen mukaan, Marketta Harju-Autti	32

Lausuntoja ja kannanottoja, Hannu Hakanpää	34
Seitsemän ajatusviivaa – seitsemän vuosikymmentä, Marketta Harju-Autti	37
Viime vuosilta	
Kohti elämys- ja oppimiskeskuksen unelmaa, Kerttu Oikarinen	38
Korkeakouluyhteistyö, Kerttu Oikarinen ja Esko Oikarinen	47
Yhteisestä kehittämisestä kohti elämyksellistä oppivaa museokokonaisuutta, Päivi Hanni-Vaara ja Minna Väyrynen	51
Vuoden kotiseutuyhdistys 2018, Roima-tunnustus 2018, Marketta Harju-Autti	59
Epilogi Rovaniemen soljen tarinaan, Marketta Harju-Autti	60
Tallin näyttelyn uudistus ja Kirppu, Heidi Pelkonen	61
Kirppu-ajojen historia, Tuomo Pekkala	65
Matti Körkkö – kadonneen savottaelämän ja Kemijokivarren maalaisyhteisöjen kuvaaja, Mervi Löfgren Autti	67
Yhdistysarkiston (2011–2020) järjestäminen, Hannu Hakanpää	70
Totto ry:n tiedottamisen kaari, Mervi Löfgren Autti ja Kaija Sälevä	71
Kiinteistöjen huoltoa ja rakentamista, Jorma Hovi	72
Talonmiespariskunnan vuosi, Sauli Luiro	78
Kasvun iloa, Marketta Melakari, Airi Tuomivaara ja Mervi Löfgren Autti	79
Jouluvaellus, Seija Luomaranta	81
Sadonkorjuumarkkinat, Heli Välikangas	83
Tule lähemmäksi - Come closer Pöykkölästä Portugaliin	85
Rovaniemen kouluelämää 1870–2020	
Rovaniemen kouluista Totto-julkaisuissa 1952–2012, Hannu Hakanpää	86
Yläkemijoen koulujen vaihteita, Meeri Vaarala	90
Nuoruusmuistoja	
Kirjoittajakutsu	103
Erkki Lehtoranta Konttisen kakara muistelee	104
Leena Karvonen Mitä muistan musiikista	105
Leena Karvonen Harrastukset	106

Leena Karvonen	Ensimmäinen tanssireissu	107
Toivo Välikangas	Muisteluita kansakoulualjalta 1956–1963	108
Terttu Tuuri	Luita	112
Terttu Tuuri	Kläpät pois	113
Terttu Tuuri	Huono voitelu	114
Terttu Tuuri	A-luokkaa	116
Irma Aurala o.s. Kuoksa	Eräs kotimatka	117
Rainer Hiuspää	Nuoruuden menoja	118
Leena, Liisa, Tapio ja Tuuli Vähämaa		
	Vähämaan sisaruksien nuoruusmuistoja Rovaniemellä	122
Vesa Peuraniemi	Nuoruusmuistoja Rovaniemeltä	130
Seija Viertola-Chapman	Menoa ja meininkiä Rovaniemellä 1960–1970-luvuilla	132
Kaija Sälevä	Viirinkankaalta kaupungille	135
Kalevi Mikkonen	Muisteluita Rovaniemen elokuva-teattereista	138
Pirjo Maijala	Aina suussa illan	143
Risto Nieminen	Katkelma teoksen Pop Rovaniemi Rock (1993) luvusta	
	Ulos baareista ja kellareista The Attraction (s. 33–35)	149
Pia Pesonen	Rovaniemi – unieni kaupunki	152
Jaana Ronkainen	Piuaamista ja diskoilua	156
	Kulkaisun tukijat	159
	Kirjoittajat	160
	Totto XXI toimitus	
	Filosofian maisteri Marketta Harju-Autti, puheenjohtaja	
	Filosofian maisteri Mari Ekman	
	Filosofian maisteri Hannu Hakanpää	
	Valokuvaaja Rainer Hiuspää	
	Luokanopettaja Kaija Sälevä	
	Nuoruusmuistojen tekstien toimitus: Luokanopettaja Kaija Sälevä	
	Filosofian maisteri Sirkka Veikkolainen	
	Graafinen suunnittelu Ulla Etto	